

In memoriam.

Ik gaf, meer dan hijzelf begreep, om een jongen die zich niet kon uiten. Hij had de leeftijd van mijn zoon. IK had zijn moeder kunnen zijn en was dat graag geweest. Doordat hij niets zei was hij in de waan dat ik hem niet kende. Althans, dat ik niet zag hoe fijnbesnaard hij was, hoe zoekend, hoe creatief, hoe hij voortdurend wankelde en vocht op de rand van zijn wereld en de onze. Hij was daar, wij hier. 'Daar' was zijn enige plek, vertrouwd dan iets anders, maar van een wanhoop en een desolaatheid waar hij ons pas de volledige kijk op gaf toen hij in het hartje van de afgelopen zomer eruit stapte. Ik was, samen met zijn beste vriend, het laatste bezoek dat hij had gehad voor zijn dood en het eerste erna. Op het moment zelf was ik naar hem onderweg. Maar dat wist hij niet; ons telefoontje dat we eraan kwamen was onbeantwoord gebleven. Hij had geen kijk op de liefde die voor hem werd gevoeld omdat hij die niet op kon brengen voor zijn zwijgzame zelf. Zijn onvermogen om te communiceren was zijn levenslange kooi waarvan de tralies onverbiddelijk tot stikkens toe naar binnen waren opgerukt. De vreselijke ironie was, dat ik zijn communicatie veel duidelijker vond dan van veel van zijn en zelfs mijn leeftijdgenoten. Ik huil zonder ophouden om hem terwijl ik schrijf. Ik huil om zijn ellende, om zijn dood en om mijn eigen communicatie. Want daar schortte achteraf bezien misschien ook het een en ander aan...

Hij was dermate teruggetrokken, dat ik van de weeromstuit omzichtig en terughoudend met hem was, steeds tastend langs de grens van wat hij in mijn misschien al te voorzichtige ogen aan kon en wat niet. De laatste keer dat ik hem zag was ik van ver en in een razend drukke tijd naar hem toe gekomen, had een hele middag vrij genomen, een middag die ik eigenlijk niet had. Misschien had ik het hem moeten zeggen, met een stevige knuffel erbij. Maar dat doe je toch niet? 'Hoi, hallo, we hadden er eigenlijk geen tijd voor, maar hier zijn we, voor jou!' Had ik het maar gezegd. Dan had hij misschien begrepen hoe belangrijk hij voor ons was... Terwijl we samen zo 'n beetje zaten te zwijgen had ik steeds de aanvechting om hem door zijn haar te aaien, om hem te omhullen, maar mijn hersens namen me die terechte neiging af; blijf met je tengels van zo'n jonkie af, die heeft daar geen boodschap aan. Had ik maar niet geluisterd.

Iemand zei ongerust: 'Doe geen domme dingen'. Wat domme dingen, wat zijn domme dingen, waarom hebben we het daar niet over, waarom noemen we het niet bij zijn naam, waarom mag iemand verdomme geen domme dingen overwegen als dat het slimste is wat hij bedenken kan? Ik werd opstandig, maar ik wilde het gesprek niet verstoren. Had ik het maar wèl gedaan. De arme jongen vroeg niet eens wat er bedoeld werd met 'domme dingen'! Hij zou het gewoon niet doen, beloofde hij braaf. Zo simpel maakte hij het voor ons om zijn nood te omzeilen. Ik vroeg hem van wie hij zo tijdens de laatste (loodzware en door rouw getekende) weken al bezoek had gehad. Niemand, helemaal niemand, nada, er was alleen een sms-je van een oude vriendin geweest. Ik wilde woedend uitvaren over zijn vrienden, zijn familie, bedacht me toen dat ik op die manier het uitblijven van zorg nog eens extra in de schijnwerpers zou zetten en dat wilde ik hem niet aandoen. Ik hoopte, omdat hij het zo gelaten had gezegd, dat het hem niet al te erg was opgevallen... en hield mijn mond. Had ik het maar niet gedaan.

Wel beloofde ik elke week op die dag terug te komen, met zijn vriend.

'Is er iets dat ik voor je kan doen, maakt niet uit wat?'

'Nee, niets meer'. Had ik toen maar ingegrepen!

Maar hij was slim en verbeterde zichzelf.

'Ja', zei hij een paar seconden later, 'toch wel, gewoon er zijn zoals nu, niet te veel zeggen, er gewoon zijn.'

'Komt voor elkaar, doen we, elke donderdag, goed!?'

Hoe krijg ik het geregeld, maar ik zal er zijn, omdat jij het bent.

Had ik het maar uitgesproken.

Toen we weggingen waren er de afscheidsrituelen. Hand hier, kus daar, high-five, dikke dikke lange

knuffel (Godzijdank), zwaaitje, nog een zwaaitje. Dan zijn rug, alleen nog maar zijn rug, terwijl wij er nog waren, vol van machteloze liefde en onuitgesproken woorden op de oprijlaan van die ellendige psychiatrische instelling die hem opslokte. Seconden later zei ik op de terugweg in de auto tegen zijn vriend: 'Hij haalt het misschien niet, bereid je op een afscheid voor.' Ik werd in slaap gesust en liet me zand in de ogen strooien. Hij was in goede handen. Bij mensen die wisten wat ze deden. Dat was ons met klem verzekerd door zijn psychiater toen één van ons kort voor zijn dood een keer in opstand kwam tegen een aanpak die ons zinloos en zelfs gevaarlijk leek.

Hadden we maar gedaan wat we eigenlijk wilden: hem oppakken, meenemen en koesteren in ons huis, in ons gezin, hem opnemen met handen die misschien niet precies wisten wat ze deden, maar die wel gestuurd werden door onze harten.

Ik ben één van die velen die na een zelfdoding met een serie bijna ondraaglijke had-ik-maars blijft zitten. Stel dat ik één van die zaken wel had gedaan die ik nagelaten heb, wat was er dan gebeurd? Ik zal het nooit weten. Misschien had het hem 'gered', maar dat is een staaltje behoorlijk hoogmoedig redeneren. Waarschijnlijker is, dat ik zijn sprong vertraagd had, zijn lijden verlengd en de rouw in ons gezin nog tig maal vergroot doordat hij wellicht uit één van ónze ramen gesprongen was, ondanks al onze zorg. Door hoge dosissen bekommernis kunnen mensen die al op de rand staan er juist over geduwd worden: omdat ze er op die manier soms in bevestigd worden dat ze het alleen dus niet meer aankunnen. Het ligt niet eenvoudig. Maar misschien had ik het moeten riskeren. En juist dàar zal ik niet meer achter komen. Ik zal en wij zullen gewoon met de keiharde feiten moeten leven.

Feit is dat hij er niet meer is.

Feit is dat zijn lieve, weemoedige koppetje in bijna elke kamer van ons huis zijn plekje heeft gekregen;

droevige feit is dat we meer van hem houden dan hij ooit voor mogelijk hield en dat het niet heeft gebaat;

feit is dat deze weg misschien werkelijk de enige was die hem daar bracht waar hij echt wilde zijn. Ik hoop het met heel mijn hart.